

- VAYER, Pierre: El diálogo corporal. Edt. Científico Médica. Barcelona, 1977.
- VAYER, Pierre: Educación psicomotriz y retraso mental. Edt. Científico Médica. Barcelona, 1969.

f) Psicopedagogia, reeducació

- BEREITER, Carl y S. ENGELMANN: Enseñanza especial preescolar. Fontanella. Barcelona, 1977.
- COHEN, Rachel: Aprendizaje precoz de la lectura. Cincel-Kape-lusz. Madrid, 1980.
- LAPIERRE, André: Educación psicomotriz en la escuela maternal (Una experiencia con los pequeños). Ed. Científico-Médica. Barcelona, 1977.
- MUCCIFRELLI, Roger y Ariette BOURCIER: La dislexia: Causas, diagnóstico y reeducación. Ed. Kapelusz. Madrid, 1979.
- OLLILA, Lloyd O. ¿Enseñar a leer en preescolar? Narcea, S.A. de Ediciones. Madrid, 1981.
- TSVETKOVA, L.S.: Reeducación del lenguaje, la lectura y la escritura. Fontanella. Barcelona, 1977.
- WEAVER, Kitty: Educación preescolar en la Unión Soviética. Paidós B. Aires, 1973.

g) Tests - Psicodiagnòstic

- BERGÈS, J. e I. LÉZINE: Test de imitación de gestos. Toray-Masson Barcelona, 1975.
- BOURGÈS, Simone: Tests para el psicodiagnòstico infantil (Elección e interpretación de las pruebas). Cincel-Kapelusz. Madrid 1980.
- CORMAN, Louis: Test del dibujo de la familia. Kapelusz. B. Aires 1967.
- CORMAN, Louis: El Test P.N. Herder. Barcelona, 1979.
- GLASSER, A.J., I.B. ZIMMERMAN: WISC: Interpretación clínica de la Escala de Inteligencia de Wechsler para niños. F.E.A., Madrid, 1972.
- IMIZAN, André: Cuando enseñar a leer (batería predictiva). Pablo del Río Editor. Madrid, 1979.
- MÜNSTERBERG KOPITZ, Elizabeth: El Test questáltico visomotor para niños. Guadalupe. B. Aires, 1976.
- TORT, Michel: El C.I. Siglo Veintiésimo de España Editores, S.A. Madrid, 1979.
- ZAZZO, René: Manual para el examen psicológico del niño (Vol. I y II). Ed. Fundamentos. Madrid, 1980 (última revisión).
-
- FERNANDEZ PALLESTEROS, Rocío: Psicodiagnòstico. Concepto y Metodología. Cincel-Kapelusz. Madrid, 1980.
- SCHRAML, Walter J.: Psicología Clínica. Herder. Barcelona, 1975.

PSICODIAGNOSTIC D'ADULTS

Professor: Jordi Bachs

Objectiu de l'assignatura: Formació teòrica i pràctica de l'alum-ne en el Psicodiagnòstic d'Adults.

PROGRAMA

1. Introducció
  - 1.1. Antecedents històrics
  - 1.2. Concepte de psicodiagnòstic
  - 1.3. Metodologia. El procés psicodiagnòstic
  - 1.4. Tècniques de psicodiagnòstic
2. El diagnòstic de la intel·ligència
  - 2.1. L'avaluació de la intel·ligència en psicologia clínica
  - 2.2. L'anàlisi factorial i la mesura de la intel·ligència
  - 2.3. L'escala d'intel·ligència de Wechsler per adults (WAIS)
  - 2.4. El deteriorament intel·lectual: avaluació

3. Diagnòstic de la personalitat

- 3.1. L'exploració de la personalitat: marcs teòrics
- 3.2. Les tècniques projectives
- 3.3. Els qüestionaris de personalitat

ORGANITZACIO I VALORACIO DEL CURS

El curs s'organitza en funció del nombre d'inscrits. Es combinaran les exposicions teòriques i els treballs pràctics.

La vesant pràctica i aplicada de l'assignatura es considera molt important.

L'avaluació de l'assignatura es fa segons els criteris següents:

- a. Seguiment del curs i participació en les activitats de la classe.
- b. Treballs periòdics que es realitzen durant el curs.
- c. Exàmens liberals trimestrals. Entrevista amb el professor.
- d. Realització d'una exploració i diagnòstic d'un adolescent o adult. Redacció i presentació de l'informe corresponent.

BIBLIOGRAFIA

La bibliografia bàsica i la corresponent als temes monogràfics es facilita de forma progressiva durant el curs.

B I B L I O G R A F I A

a) Psicología evolutiva i experimental

- RATES AMES, L. - F.L. JIG: L'enfant de 3 à 4 ans. Presses Universitaires de France. Paris, 1979.
- BRUNER, J.S.: Investigaciones sobre el desarrollo cognitivo. Pablo del Río Editor. Madrid, 1980.
- CLANET, Claude y otros: Dossier Wallon / Piaget. Granica Editor. B. Aires, 1974. (Col. Educación).
- FOSS, Brian: Nuevas perspectivas en el desarrollo del niño. Ed. Fundamentos. Madrid, 1978.
- GESELL, A. y otros: El niño de 1 a 4 años. Paidós. B. Aires, 1971 (Bibl. del Educador Contemporáneo n. 55).
- HAMLYN, D.W.: Experiencia y desarrollo del entendimiento. Ed. Herder. Barcelona, 1981.
- MUSSEN, CONGER, KAGAN: Desarrollo de la personalidad en el niño. Trillas. México, 1977.
- PHILLIPS, John L. Jr.: Los orígenes del intelecto según Piaget. Fontanella. Barcelona, 1972.
- PIAGET, Jean: El nacimiento de la inteligencia en el niño. Aguilar. Madrid, 1969.
- PULASKI, Mary Ann: Per comprendre Piaget. Edicions 62. Barcelona 1974.
- REPESE, H.W., Lewis F. HPSITT: Psicología Experimental Infantil. Ed. Trillas. México, 1974.
- SCIENTIFIC AMERICAN: Psicobiología Evolutiva (Morencia, ambiente, comportamiento). Fontanella. Barcelona, 1976.
- b) Primera Infància
- BRUNET, O. e I. LÉZINE: El desarrollo psicológico de la primera infancia. Pablo del Río Ed. Madrid, 1978.
- CABRERA, M.C. y C. SANCHEZ PALACIOS: La estimulación precoz: Un enfoque práctico. Pablo del Río Ed. Madrid, 1980.
- CORTAT, Lydia F.: Maduración psicomotriz en el primer año del niño. Ed. Hemisur S.R.l. B. Aires, 1974.
- DUFLOYER, Jean Pierre: Le développement psychologique de l'enfant de 0 à 1 an. Presses Universitaires de France. Paris, 1979.
- GONZALEZ MAS, R.: Estimulación sensoriomotriz precoz. SEREM, 1977.
- GRATIOT-ALPHANDERY, H. y R. ZAZZO: Tratado de Psicología del niño. Ediciones Morata. Madrid, 1974 (Tomos 2 y 3).
- HANSON, Marci J.: Programa de intervención temprana para niños mongólicos: Guía para padres. Servicio Internacional de Información sobre subnormales. S. Sebastián, 1979.

- HELBRÜGGE, TH. - J. HERMANN VON WIMPFEN: Los primeros 365 días de la vida del niño. El desarrollo del lactante. Ed. Marfil. Alcoy, 1979.
- KOUPERNIK, Cyrille: Desarrollo psicomotor de la primera infancia. Ed. L. Miracle. Barcelona, 1968.
- KOUPERNIK, C., R. DAILLY: Développement neuro-psychique du nourrisson. Presses Universitaires de France. Paris, 1976.
- LÉZINE, Irène: La primera infancia. Ed. Gedisa. Barcelona, 1979.
- MINISTERIO DE SANIDAD Y SEGURIDAD SOCIAL: Estimulación precoz. Dept. de Minusválidos Psíquicos. Madrid, 1979.
- STAMBAK, Mira: Tono y psicomotricidad. Pablo del Río Ed. Madrid, 1978.
- STONE, J.L. y J. CHURCH: El feto y el recién nacido. Paidós. B. Aires, 1977.
- U.P.E.P.: Desarrollo y Estimulación del niño desde el nacimiento hasta los 2 años. EUNSA, Pamplona, 1979.
- c) Expressió gràfica
- AUBIN, Henry: El dibujo del niño inadaptado. Ed. Lala. Barcelona, 1974.
- DI LEO, Joseph: El dibujo y el diagnóstico psicológico del niño normal y anormal de 1 a 6 años. Paidós. B. Aires, 1974.
- WIDLÖCHER, Daniel: Los dibujos de los niños. (Bases para una interpretación psicológica). Herder, Barcelona, 1971.
- d) Llenguatge
- LAUNAY, Clément y S. BOREL-MAISONNY: Trastornos del lenguaje, la palabra y la voz en el niño. Toray Masson, S.A. Barcelona, 1975.
- LURIA, A.R. y F. IA. YUDOVICH: Lenguaje y desarrollo intelectual en el niño. Pablo del Río Editor. Madrid, 1978.
- e) Psicomotricitat / Predomini lateral
- AUCOUTURIER, Bernard y A. LAPIERRE: La educación psicomotriz como terapia. Edt. Médica y Técnica, S.A. Barcelona, 1977.
- AUZIAS, M.: Niños diestros, niños zurdos. Pablo del Río Ed. Madrid, 1977.
- BUCHER, H.: Estudio de la personalidad del niño a través de la exploración psicomotriz. Toray Masson, S.A. Barcelona, 1976.
- DEFONTAINE, J. Manual de reeducación psicomotriz (Primer año). Ed. Médica y Técnica, S.A. Barcelona, 1978.
- KLINGEBIEL, Pierre: El niño zurdo, diagnóstico y tratamiento. Ed. Kapelusz. Madrid, 1979.
- KOURILSKY, Raoul, H. HECAEN y otros: Mano derecha y mano izquierda (Norma y lateralidad). Ed. Proteo. B. Aires, 1971.
- LAPIERRE, A. y B. AUCOUTURIER: Los Contrastes. Ed. Científico-Médica. Barcelona, 1977.

PSICODIAGNÒSTIC INFANTIL

Professora: Carme Costas i Moragas

Curs 1981 - 82

Objectiu de l'assignatura: Capacitar l'alumne per a les funcions de psicodiagnòstic i orientació terapèutica infantil, tant en camp clínic com escolar, partint d'una perspectiva evolutiva de l'infant.

P R O G R A M AINTRODUCCIÓ

El procés psicodiagnòstic: Concepte i metodologia. - El psicodiagnòstic en el camp de la Psicologia clínica infantil: Funcions del psicòleg clínic. - El psicodiagnòstic en el camp escolar: Funcions del psicòleg a l'escola.

EL PROCÉS PSICODIAGNÒSTIC EN LES DIFERENTS ETAPES EVOLUTIVES1. L'exploració psicològica a la primera infància (0 a 2 anys)

- 1.1. El nadó. Característiques generals. Morfologia.
- 1.2. Estudi de les qualitats del to. Semiólogia del to en el recent nascut.
- 1.3. Descripció dels principals reflexos arcaics. La seva relació amb l'aparició de les diferents funcions psicomotrius.
- 1.4. L'exploració psicològica mitjançant les escales de desenvolupament basades en la teoria d' A. Gesell.
- 1.5. Proves cognitives per a primera infància d'acord amb la teoria de J. Piaget.
- 1.6. Psicodiagnòstic diferencial de les principals patologies en aquesta etapa.
- 1.7. L'informe psicològic: Finalitat, elaboració i formulació de l'informe d'acord amb el destinatari.
- 1.8. Aspectes profilàctics o preventius de la psicopatologia infantil: Detecció i prevenció precoç de la subnormalitat i d'altres problemes psicopatològics.
- 1.9. Aspectes terapèutics: Estimulació precoç. Fonaments teòrics Descripció i valoració d'unes tècniques concretes basades

teràpèutiques.

- 3.4. El sentit de direccionalitat: Bases anatòmiques. Desenvolupament de la noció dreta-esquerra. Valoració clínica de les tècniques per a l'exploració de la orientació D-E.
- 3.5. Àrea grafo-perceptiva o viso-motriu. Aspectes tèdrics. Estudi i valoració clínica de les tècniques més emprades per a l'exploració d'aquestes funcions.
- 3.6. Dificultats d'aprenentatge i problemes de rendiment del nen en plena etapa escolar. Principals causes. Tècniques d'exploració. Orientacions terapèutiques.
- 3.7. L'exploració de la personalitat. Introducció a les tècniques projectives per a infants.- L'exploració psicològica en les diferents organitzacions neuròtiques (angoixa, fòbia, obsessió).- L'exploració de la personalitat en les malalties psicòsòmàtiques.- Problemes psicodiagnòstics en els casos de psicosis infantil.
- 3.8. L'informe psicològic: Finalitat, elaboració i formulació de l'informe d'acord amb el destinatari.

en els models conductual, neurològic i piagetjà respectivament.

2. L'exploració psicològica del nen de 2 a 5 anys

- 2.1. Principals característiques evolutives del nen en aquestes edats.
- 2.2. Evolució cognitiva. Estudi de les tècniques d'exploració més adequades segons els casos.
- 2.3. Evolució del llenguatge. Factors que hi intervenen. Estudi i valoració de les tècniques d'exploració.- Conseqüències del bilingüisme.
- 2.4. Psicomotricitat: Introducció. Aspectes generals del desenvolupament psicomotriu. Evolució de la psicomotricitat en aquesta etapa. Tests psicomotors més indicats segons els casos.- La psicomotricitat com a tècnica terapèutica.
- 2.5. L'expressió gràfica. Evolució.- El dibuix com a recurs o tècnica dins del procés psicodiagnòstic.
- 2.6. La personalitat. Característiques evolutives.- L'exploració de la personalitat en aquestes edats. Problemes diagnòstics
- 2.7. L'informe psicològic: Finalitat, elaboració i formulació de l'informe d'acord amb el destinatari.

3. L'exploració psicològica de l'infant des dels 5 anys fins a l'inici de l'adolescència.

- 3.1. Principals característiques evolutives de les diferents edats
- 3.2. L'exploració psicològica de les aptituds intel·lectuals. Es-tudi i valoració de les diferents tècniques d'exploració. - L'exploració psicològica en els diferents graus de deficiència mental.- La debilitat mental. Distinció entre falsa debilitat i debilitat mental oculta. El nivell borderline.- Determinació del nivell mental en deficients sensorials. Orientacions terapèutiques.
- 3.3. Predomini lateral: Bases anatòmiques. Evolució de la lateralitat. Principals trastorns del predomini lateral.- Tècniques d'exploració: Estudi i valoració clínica.- Orientacions

PSICOPATOLOGIA DE ADULTOS

Prof. Dr. L. Herrero Velasco

CURSO: 1980-81

PROGRAMA

1.- FUNDAMENTOS CLINICOS

- 1.1. Introducción a lo clínico: descripción, valoración, interpretación.
- 1.2. Patrones psicopatológicos y anomalidad
- 1.3. Multicausalidad de la alteración psicopatológica
- 1.4. Modelos y paradigmas en clínica. Formas de hacer clínica.

2.- SEMIOLOGIA EN PSICOPATOLOGIA GENERAL

- 2.1. Valor de la información. Interpretación
- 2.2. Signos, Síntomas, Síndromes enfermedad
- 2.3. Semiología general
  - 2.3.1. Conciencia-atención-orientación
  - 2.3.2. Memoria
  - 2.3.3. Sensopercepción
  - 2.3.4. Pensamiento e ideación
  - 2.3.5. Afectividad
  - 2.3.6. Psicomotricidad
  - 2.3.7. Conciencia del yo y esquema corporal
  - 2.3.8. Expresión, presentación y actitud general
  - 2.3.9. Inteligencia
- 2.4. La exploración psicopatológica.

5.- PSICOPATOLOGIA ESPECIAL

- 5.1. Suicidio e intentos de suicidio
- 5.2. Psicopatología especial de la tercera edad.
- 5.3. Psicopatología especial del embarazo-parto-puerperio
- 5.4. Psicopatología en enfermedades médicas
- 5.5. Psicopatología y cirugía
- 5.6. Psicopatología del dolor crónico
- 5.7. Aspectos psicopatológicos de la yatrogenia
- 5.8. Cuidados intensivos
- 5.9. Errores de diagnóstico psicopatológico
- 5.10. Abordaje clínico de pacientes sujetos a psicofarmacoterapia.

3.- PSICOPATOLOGIA DE LAS FUNCIONES FISIOLÓGICAS BÁSICAS

- 3.1. Sueño
- 3.2. Conducta sexual
- 3.3. Agresividad
- 3.4. Alimentación
- 3.5. Excreción
- 3.6. Autoconservación

4.- PSICOPATOLOGIA CLINICA

- 4.0. Nosología y Diagnóstico, Diagnóstico operativo
- 4.1. Estados de ansiedad
- 4.2. Fobias
- 4.3. Patología obsesivo-compulsiva
- 4.4. Histeria
- 4.5. Hipochondriasis y otras alteraciones neuróticas
- 4.6. Depresiones y psicosis maníaco-depresiva. Otros trastornos afectivos.
- 4.7. Esquizofrenias y estados relacionados
- 4.8. Estados paranoides
- 4.9. Psicopatología en la agresión orgánica cerebral
- 4.10. Psicopatología en el uso de drogas. Drogadicción.
  - 4.10.1. Alcoholismo
  - 4.10.2. Farmacodependencia no alcohólica
- 4.11. Personalidades anormales
- 4.12. Estados límites
- 4.13. Trastornos psicofisiológicos. Psicósomática
- 4.14. Reacciones de stress y reacciones de ajuste.